

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок № 10, II пов.
Конто почт. шода 143.322
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 1.50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 ал., Німеччині 7.50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 15 лей,
Болгарії 7.50 ал., Аустрії
7.50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошення
ЗВЕРТАТИСЯ до адмІНІ-
СТРАЦІЇ

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Конаючий сойм.

Львів, 27. січня 1927.

Перелучена розпочалася нова сесія конаючого польського сойму. Ще минулого літа під свист батога сойм обмежив свої законодавчі права, себ-то наложив на себе руки і сьогодні — коли ще вегетує, то тільки як живий труп.

На денному порядку соймових розправ знаходиться бюджетний прелімінар, що єдино дає нагоду висловитися послам взагалі, а ледви голерованим представникам не-польських народів зокрема. Потрапивши „санашійний“ уряд звів парламентарних представників до рівня „Pnaderperde“, до рівня тих кляч, про які з таким захопленням говорив свою листопадову казочку марш. Пілсудський. Сотні польських інтерпелляцій з попереднього періоду, які були важким обвинуваченням польського режиму, уряд „пересанував“ до коша. Нові інтерпелляції стали внутрішньо-соймовим голосом вопіючого в пустині. Уряд просто не звертає уваги на них найменшої уваги, ігноруючи їх у повній основі. Взагалі конституційну спроможність виконування посольського мандату, тимбільше представникам зненавиджених, бунтарських і невдячних „селянських меншостей“, обмежено до мінімуму.

В таких умовах дискусія над бюджетним прелімінаром набирає особливо важкого значіння. Аналізуючи поодинокі позиції й цифри пропозитного прелімінаря, послы мають нагоду — як з бюджету в цілості, так і з resortів поодиноких міністерств — зробити відповідні висновки з політичних напрямних поодиноких міністрів і цілого кабінету. Очевидно, на тлі бюджетного прелімінаря зарисовується теж дещо виразніше фінансова ситуація польської держави. Досі всі півофіційні опентилі і численні бюлетени, а за ними і вся польська преса постійно виспівує пеани з приводу знаменитого фінансового стану польської держави, пускаючи від часу до часу відомості про шасливі позичкові пропозиції з боку всяких чужинських фінансових компаній, трестів і т. і. В умовах конспіративної управи польською республікою важко ствердити, наскільки ці пеани базуються на дійсності. Однак фактом є, що економічне положення населення є фатальне, як не ка-гастрофічне. Недостача готівки, безробіття, пониження консумції, нарастаючий страйковий рух — все це є заповістю голоду і нужди, що істинує і все виразніше зазначаються, виказуючи загострюючу тенденцію — чим ближче до весни. В таких умовах сходяться „представники народу“, щоб радити над добром населення.

Увертюрою біжучої соймової сесії є боліючо сензаційна справа арештування чотирьох білоруських послів і ударів, вимічених проти найсильнішої білоруської політичної організації. Перший акт цієї трагедії білоруського народу вже у віторок відбувся на соймовій сцені. Всі польські партії зєдинилися біля уряду, стаючи одним фронтом проти „славянських меншостей“ і гуртка послів адешидованої лівни (незалежна партія хлопська і комуністи).

Здавалося, що з огляду на на-сильство, доваршене на конститу-

ції, вся посольська палата одним фронтом виступить проти самоволі уряду. Так шонайменше реагуваби кожний парламент у світі, — тільки не польський, — і то тимбільше, що 21 арт. конституції виразно постановляє:

„Послы не можия потягати до відповідальности за їх діяльність в соймі або поза соймом, що входить в обсяг виконання посольського мандату, ані в часі тривання мандату, ані після його виснаження. За порушення права третей особи можна їх потягати до судової відповідальности якщо судова влада здобуде на те дозвіл сойму.“

Ясно, що політично-організаційна діяльність білоруських послів є конституційним виконанням посольського мандату, бо якже інакше відбувається виконання того мандату „поза соймом“?

Уряд мозківницею міністра справедливости Мейштовича сконструував широке обвинувачення проти безправно арештованих білоруських послів. Не треба бути великим юрчстом, щоб ствердити, що те обвинувачення від початку до кінця шите білими нитками і просто сором приносить вже не юридичному, але звичайному — скажимо „хлопському“ — способу думання.

Формальна видача білоруських послів судові, себ-то підбигання польського парламенту за політичною дефензивою і міністром справедливости, буде ще одним смер-

тельним ударом, який польський сойм завдасть собі в самовбаччій манії. Очевидно, цей факт найде широкій відгомін і серед поневолених народів, і в цілому світі. Перші ще раз відчують всі благодати під крилами „найліберальнішої“ конституції, а культурний світ матиме ще один доказ про польську спосібність адміністрування чужонаціональними територіями, спосібність, що проявляється з одного боку у відмові найпримітніших прав „славянським меншостям“, а з другого переслідуванням політично-організаційного руху і безправним арештуванням білоруських послів.

Біжуча соймова сесія — поруч згаданої увертюри і центральної точки: бюджетного прелімінаря — матиме правдоподібно ще й інші свої особливости. До них у першу чергу належать затяжні самоврядні закони і зміна виборчої ординації до законодавчих установ. Розуміється, що в одній і другій справі збірний „інтелект“ польських партій інтензивно працюватиме в напрямі повного обезправлення українського й білоруського народу. І це правдоподібно будуть ті дві „мраморні“ брили до віковичного пам'ятника на могилі польського парламентаризму і всіх великих ідей, яким польський нарід завдячує своє державне воскресення.

„Ворота Спасителя“.

Більшовицька Росія на європейському екрані.

I.

Париж, 20. січня 1927.

Статті Бера^{*)} про більшовицьку Росію, зібрані й видані разом у книжці „Шо я бачив у Москві“, були оводом останньої з черги репортёрської мандрівки заграничного журналіста значної марки. Читали ми їх з дуже живою цікавістю, і не тільки на нас одних зробила вона сильне вражіння. Було й чим. Комуністична секта, яка держить у своїх кліщах величезні простори найбільшої континентальної імперії — і переважаючу частину України серед них — вспіла так шільно забити дошками підчинену своїй владі країну від решти світа, що ще нині легше дізнатися чогось правдивого й автентичного про відносини в осередній Африці або Австралії, ніж про те, що справді твориться на просторах між Чорним морем та океанами Ледовим і Тихим.

Більш-менш рік після своєї московської одисеї Бера оголосив свої вражіння з подорожі по Німеччині^{**)} „Шо я бачив у Берліні“. Прочитали ми і її уважно, та що ж? Німеччина від світа дошками не забита; самі ми бували в ній доволі часто; її преса всякому доступна — і годі про Німеччину оповідати небиліц. А небиліц таких знайшли ми в статтях Бера доволі, небиліц, фактичних хиб, перекозень, які всякому легко розпізнати. Признаємося, що німецькі вражіння і оцінки Бера захитали в нас, і то основно, довіря до його московських міркувань. Як воно? Коли Бера, знаючи німецьку мову і побувавши

в Німеччині не вперше оце, пише такі нісенітниці про цю країну, то яке довіря можна мати до його поглядів на Москву, де він уперше побував кілька тижнів і то не розуміючи ні слова по московськи? Кінець кінців можливо, що все таки нема грубших нісенітниць у його книжці про Росію, але після його книги про Німеччину вже годі покладатися на його московські помічення і оцінки.

II.

До найкращих письменників сьогоднішньої Франції належать брати Жан і Жером (Єремія) Таро^{*)}. Вони мають за собою кілька класично викінчених повістей (серед них прегарну „В тіні хреста“^{**)} з жидацького життя серед нашого народу по обох боках Карпат) та низку зновже класично написаних подорожніх записок, розвідок і біографій (серед останніх найзнаменитша: „Коли Ізраїль царить“, про більшовицьку епоху в Мадярщині). Кілька тижнів тому брати Таро горячо торували в „Літературних Новинах“^{***}) нову книгу про більшовицьку Росію та висказували жаль, що нема вигляді, аби жидацькі комуністи дозволили їм побачити Росію своїми очима. Книга та, казали дони, написана не повістярем, а ученим природником, французом, одруженим з росіяною; він знає російську мову, має в Росії багато звязків і має нагоду довше на місці студювати людей і відносини. Автор книги: Степан Бюрне (Burnet), а заголовок її:

„Брама Спасителя“. („La Porte du S uveur“) — від назви одної з брам Кремлю.

Книгу ту прочитали ми так скзатиб одним подихом.

III.

Хоча в неї і підзаголовок і форма повісти, то твор Бюрнета не повість у справжньому значінні цього слова, а свого рода повістярка репортажа з Росії наших днів. Худий собі і нескладний повістярський сюжет дає авторові претекст і канву для дуже широкої картини життя і настроїв сьогочасної Росії, головнож її столиці, Москви.

Молода дівчина, котра ще 1917 року виїхала була за границю, студентка, вертається до рідної країни, закликає її туди її батько, дуже відомий московський професор, якому недуга вже не дозволяє приїхати до неї в Париж. Коротко після її повороту батько вмирає, а після його смерті студентка пінає свого двоюрядного брата, якого раніш не знала. Й — осиротіла й одинока — зосереджує на ньому свою сестричну любов. Брат цей подружений з активною комуністкою, тай сам він член комуністичної партії, правда — доволі свжо спечений. За надужиття при розділі помічі голодуючим у Самарщині його віддають під арешт; фанатична жінка його покидає, але сестра ще дужче до нього привадується. Хотячи допомогти братові, сестра в пересерді накидається з лайкою на слідчого суддю (жида-комуніста) і за це попадається на заслання в Сибір, де серед проби втечі стрічає її смерть...

Бачите по цьому, що повістярський інтерес цієї книги мінімальний, просто ніякий. Остачесь натомість малюнок Росії. Малюнок дуже замітний, дарма, що й дуже нескладний.

Елісавета Миколаївна Любимова (так називається студентка) віднаходить у Москві деякі свої раніш знайомства та й робить нові. Кожне з них представляє собою інший духовний тип нинішньої Росії.

І так стрчаслось там з старими москвичами, містиками давньої Росії, що живуть у повній одчаю. Є там і тип гнучкий і байдужий, який аживається з новими порядками — зрештою без пошани для них, ні віри в них. Є й такий, що так прирорювався до нового ладу, що аж навернувся до нього. Є й комуністка, щира, захоплена й непохитна. Всі ці типи широко й докладно антологують свої настрої. Автор на загал силкується зберегти рівновагу між цими різноманітними душами, все таки уважний читач не може не відчувти деякої теплої симпатії його для нового ладу. Якщо не помиляємось на цьому пункті, то мусимо признати, що симпатію, що підніптує автор читачеві дуже обережно й зручно. Це рааще суттєвості, не апольогія. Почувається зрештою, що на багатьох точках автор хитався, та що оконечна його думка не ародилася сама собою. Наглядно помічається відомі московські впливи, вельми тонко й інтелігентно піддавані. Мабуть їм саме завдячує книга свою надзвичайну ясневидючість у психології типів і явищ, та також деяку плавучість й нерішучість у оцінках і висновках — значайну в росії, византійській моральної фор-

^{*)} Jean et Jérôme Tharrod: усі їх книжки, а навіть газетні статті, підписували цілими двома іменами.

^{**)} A l'ombre de la Croix.

^{***}) Les Nouvelles Littéraires.

^{*)} Henri Beraud, Ce que j'ai vu a Moscou.

^{**)} Idem, Ce que j'ai vu a Berlin.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Незрівняної
якості **Наву і Чай**1399 поручає 1-2
М. БАЛПАЗАН, складання кольо-
риальних товарів і пелюстків під
Золотим Когутом
вулиця Галицька ч. 21.мації, та незвичну у французів, ла-
тинської й католицької духової
культури.

IV.

Очевидно, схильється Бюрне до погляду, що революція — акт неминучий і фатальний в розвитку Росії. Хто таке каже, той стільки констатує, що щось сталося, той попадає у банальний детермінізм, який в дійсності нічого не ясовує. Наш автор відкриває великий поступ у тій історичній події; та чи це краще булоб поліпшити осуд про це — будучині? Адже сьогодні вже такі чимраз то менше є гамачки людей, які ще визнавали би діточе вірування ХХ-го століття, що людство, мовляв, безупинно поступає і йде до кращої будучини. Вірування таке ґрунтувалося на перемішуванні поняття цивілізації, себто явища і процесу духового, з поняттям комфорту, себто матеріальної вигоди.

Французька революція визволила однією і причинила їй вартості; російська революція силкується знівелювати індивідуальність людську. Можливо зрештою, що їй це вдасться та що індивідуальність уже застужена на смець; значить, ми побачили би в новім світі нову форму невідлунства, невідлунства без кайдан, в якому всі слухатимуть анонімних приказів, викиданих, наче з вирочні, з черні людської. Можливо, дуже навіть можливо. Однак неже дамо в себе вмовити, що воно бушим-то „поступ“, „кращий лад“, то що?

Інша подорожня. Хотячи змити з більшовиків закид жорстокості, Бюрне впевняє, що жорстокість та виросла з навичок великої війни, та що всі революції жорстокі. Останнє правда, але перше? Адже французька революція не виросла з війни, а проте менше всього хибувало їй — жорстокості.

Таких уваг можна би зробити

авторові більше. Та все таки слід признати, що при своїх симпатіях автор таки зробив шире зусилля, щоби бути справедливим і не заплісувати очей і на лихе. Маємо враження, що книга ця — одна з найкращих, може й найкраща, з усього, що появилось на Заході про сучасну Росію. Вона прекрасно відбивається серед повені плиткої пропагандної літератури, якою тепер наводнюється Європа — однаково плиткої у ворожому, як дружньому теперішнім російським порядкам значинні. Жаль, що книга ця мало доступна галицькому читачеві.

V.

Школа велика, що помічення Бюрнета обмежуються олною тільки Москвою й московщиною. Більшовицька Україна досі не діждалася чужинця, освічен го й інтелігентного, який поглянув би на неї „західними очима“, прислухався б її діячам і трудівникам, увійшов в їх світогляд і з симпатією, без злоби на малював нам її картину. Бо щоб там не було, то не можемо вірити, щоб сьогоднішній Харків чи Київ, при всьому своєму комуністичному однострої, був тільки помешчею і збіднілою копією сьогоднішньої Москви. Понад усякий сумнів є на Україні, побіч затасканого з Москви комуністичного талмуду — ще щось і інше — свіжіше, живіше і бодай не менше цікаве: національний елемент. Однак, на жаль, поза пісними комунікатами про „українізацію“, які подибемо в мало зрештою талановито роблених газетах, — про справжнє духове обличчя сьогоднішньої України не знаємо так сказатиб нічого. Ні один Бюрне, ні один Бєро так далеко не заїхав. Шкода велика!

Не хочемо розпрошати з книжкою Бюрнета, не навівши морального висновку. Ось він, на адресу росіян очевидно:

„Коли ти входиш на вулицю, наче неграстенки або інтелгенти, засади пугачі: — Що діяти? Що діяти? — то більшовикам і жидом так тільки на руку. Вони зроблять із вас, що захочуть. Але коли ви вчепитесь, працюючи, свого закутка Росії, то занежете споку російської жидки, яка навіжеться до старої строї і подіне з нею в напрямі, Богу одному відомім“.

Таке на адресу росіян у Росії і на еміграції: „вчипитися, працюючи сво-

ГЛУВАДА гумовий обсяг
в найліпший.

990 11-14

го закутка“ рідної землі! Однак неже для самих тільки російських емігрантів така порада добра, єдиного добра й доцільна? Що ви сказали би, якби з подібного порокою звернутися й до української еміграції, що тиняється по Європі, ждучи чуда, якого не буде? Річ певна: з такою порокою можна звернутися тільки до задоволю, неіснуючої частини еміграції. Бо до тієї частини, що сновигає по чужинських передсінках, з такою порокою звертатися — річ даремна.

В. Левіцький.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Національна політика
на ниві репресій.

Репресійний демарш „санашійного“ уряду марш. Пілсудського знову аніволік на сторінки польської преси національну квестію під Польщею. Націоналістичні органи проповідують скріплення хрестоносного походу проти славянських меншостей, консервативна преса накликає до поміркованого заспокоєння дрібних постулатів білорусинів і українців, а демократична преса вказує на небезпеки, що грожуть Польщі з приводу екстермінаційної політики на „кресах“.

Зупинимося на деяких відзнаках консервативної й демократичної преси. І так кравіцький „Час“, всіма засобами спомагаючи видачу соймом білоруських послів та нарікаючи на польську конституцію (це постійний тенор статей кравіцької консерви), визнає до неозначеної розв'язки національної проблеми.

В рамках нашої держави маємо кілька меншин (і їх) національностей, яких потребні іде положення є різні і вимагають різноманітного трактування. Іншою мусить бути наша політика у відношенні до високо культурного і господарно розвиненого німецького населення на західних окраїнах. Іншою у відношенні до темних, переважно вбогих жидівських мас, що вагаються між соціалом, комунізмом і хасидизмом — розсіянних по шлій державі. Іншою у відношенні до білорусинів, національно мало освідомлених, схильних радше до земельного комунізму (?), ніж до високих аспірацій в ділянці шкільній і культурній, іншою у відношенні до українців, що посідають уже деяку культуру і деяку дрібну інтелектуальну верству, яка домагається шкільної університетської. Трактувати всі ці національності, а навіть трактувати їх виступки по одному шаблону і по одному пляну, було би погубним для Польщі, а безплідним доктринерством.

Кожна з тих меншостей має свої окремі умови, свої окремі аспірації і узасаднені потреби; вимагає теж окремої державної

ЦУКОРКИ
„Фортуні Нової“
Найліпші
і найкращі
Найсмачніші
Жд-йте всього і тільки їх!

політики у відношенні до себе. Належимо до тих, що гомосеть потребу політичного порозуміння, сповідаючи і позбавлені асиміляційного забавлення. Але божемилем було би обдаровувати (і є!) відсталого і неосвідомленого білорусинів самою мірою національної автономії, яка покинула бути пониженою до високо цивілізованих груп. Його треба перш усього виховати, піднести і за покоїти господарю, аки починється йому говорити про найвищу культурну добру.

Тимчасом польська політика, маючи дати всім однакову міру і давши її — але тільки на папері — не задоволює жадної національності і поставила в один ряд національності проти держави. Коли білоруські послі жирують (і є!) на білоруській справі і то за совітські гроші (?), то тому, що використовують наші власні блага.

Отже осуджуючи злочинну діяльність оккупантних дематогів, слід при тій нагоді піднести з усею силою, що маємо чотирьох сплану: німецьку, жидівську, українську і білоруську внутрішнього опанізму. Кожна з них відмінює нашу організацію внутрішню і нашу відповідність назовні. Кожну вигонять Німеччина і Совіти проти нас. Совіти роблять не навіть дуже зручно, організуючи в себе республіку білоруську, жидівську (?), і малооруську (і є!) і створюючи знамениті агітаційні гасло до повстання східних окраїн до Росії на основі комуністичного ладу. Розуміється, іде — про пош рення комунізму, але національна справа є притохою похиткою та інструментом агітації. І та обставина повинна заставити наш уряд, щоби глянув на справу послів (білоруських і — Ред.) не лише з точки їх карно-судової відповідальності.

Так „евангельсько“ представляється справа зі старо-шляхотського рундука.

Демократичний „Кур'єр Віленський“ полемізує з консервативно-монархістичним виленським „Словом“, яке спротивилося веденню якоїнебудь білоруської політики в Польщі, бо — мовляв — немає білоруської території. „Кур. Віл.“ навпаки вказує на розвиток білоруського життя і протиставляє тим, що його ігнорують.

В ігноруванні національних і культурних аспірацій білорусинів і українців той же бор (націоналістично-консервативний) стоїть дуже близько російській „чорній сотні“. Там і поляки в „Польській Країні“ не мали нижніх культурно-національних аспірацій. Однак під одним оглядом наш тебор національних шовіністів лишається позаду російського, Москові, а боруючи польську культуру, знаді її і вміли ширувати, а наша „чорна сотня“ навіть не за-

ОСРАЛЬД БУРГАРЛТ.

Екзотика й утопія

в німецькому романі. *)

(Продовження.)

До цього треба ще додати низку перекладних творів, серед них найцікавіший — книжка Чарльза Белла „Тибет колись і тепер“. Запрошений далай-лямою до Лхаси, автор занотував силу інтересних спостережень і дає нам історію войовничої раси, розніженої ламізмом і буддизмом. „Подорож до Куїнсланду“ Пекслі переносить нас до Австралії. „Боротьба за Іврест“ Георга Фінна збирає результати експедиції на Іврест, що їх відбулося кілька протомом останніх років.

Невтомний мандрівник Свен Гедін, що йому вже років п'ятдесят, закінчивши минулого року кругосвітню подорож, видав нову книжку „Від Пекіна до Москви“. Шестидесятилетний переїзд залізницею через Мухден — Харбин — Читу видавався йому надто одноманітним, тому він вибрав шлях автом через велику пустелю Гобі. З адивованим захопленням і об'єктивною правдивістю описує він Москву і Ленінград, які радо витали в його мандрівника. Не треба забувати, що для Західної Європи Росія є теж країна легендарного Сходу. Посмертний щоденник передчасно померлого поета Маркса Давтендєра змальовує

природу і шлюбні звичаї на острові Джі. Відтінки перламутру, льотосу, троянди і слонячої кости співають у нього цілу симфонію. Закінчений підчас війни до розкішного тропічного краю, цей поет більше не повертався до залитої кров'ю Європи.

Рудольф де Гаас („Таборні багаття Сагарі“), мандруючи по великій африканській пустелі, слухає казок і оповідань, що їх за своїми ватрами оповідають бедуїни; він бачить тих дивовижно-рідких воронів, що злітають на них, щоб спіймати їх. Ротшільд спорудив цілу орнітологічну каравану.

Мандрувати по Сагарі в автомобілях фірми „Ситросен“ стало тепер модним, і на цю тему є теж уже ціла низка книжок. Список цей можна продовжити ad infinitum.

Найповажніший з німецьких журналів „Neue Rundschau“ командирів свого співробітника, відомого комуніста Голічера до Індії, щоб порадувати читача детальними дописами звідти; вони цього року друкуються акуратно в кожному черговому числі.

І ось його перше враження від Цейлону, від фарб, що про них йому ніякого уявлення не могли дати ні Сезан, ні Гоген:

„Цілий рік я прожив, захоплюючись картинками майстрів, і лише на старості літ знав, що значить фарба, яку в собі красує криве зелений колір. Учора я був старець, сепій. Сьогодні я власник незмірних багатств, бо я прозорі. Так буває з тим, хто все життя своє дає самим лише погляді.“

Ось уперше спить поруч коханої... Ось ти уперше під зоряною сплядністю тропічного неба. Серед дегів і квітів полум'яного сходу, серед схожих на квіти людей правдивого, довчно-жовтого східного сніту“.

За Цейлоном перед нами проходять Мадра, Адіяр, Бенгалія, Китай. Автор дописів докладно оповідає про своє побачення з Магатмою Ганді і з Рабіндранатом Тагором, про різні звичаї й цікаві спостереження. Все це є лише відбиття загальної зацікавленості Європи екзотикою й культурою далеких країн.

Паралельно з науковими дослідженнями ті самі теми розвиває роман і новела.

Фердинанд Емеріх описує пригоди „Корабля Гельголянда“, знайомлячи нас із звичаями мікронезійців, меланезійців, полінезійців; корабель його заходить до Самоа, до Робінзона острова Хуан Фернандес і зазнає всіх чар екзотичного світу.

Августин Кремер у своїй „Саломасині“ дає образи давньо-самоанської культури. Використавши усні легенди тубильців, автор тче із них романтичне оповідання про царицю Саломасину.

Найвиразніший з експресіоністів Казимір Едшмід у своїх критичних нарисах про німецьку літературу („Ucherdek mer“) вимагає то містечків організації життя, що дає максимум напруженості. Він радить читати „давніх дослідників чужих земель, яким природа віддавалась незаймано“, що завоювали в не марнували час у розваж-

них мріях: Франкліна, Лівінгстона, Стенлі, полювання на флямінго, слонів та носорогів, — усе це об'єктивно повітрям чужих континентів, яке спляє і бадьорить. „Але що значить мистецтво, коли тобі хочеться жити! Воно ніщо, як порівняти його з повнотою життя... Не забувай, що важливіше жити, ніж мріяти, і потрібніші цвісті, ніж горирити“. Тому в усіх новелах Едшмід дає життя бс через край. Чаша вщерть налита не може вистігти лінного вина, що кипить, виплискується і тече по землі, заливаючи її широкою червоною рікою.

Шляхами, кров'ю залитими, веде Тимур свої орди через неосяжні азійські пустелі, а в новелі „Бог“ у дивному калейдоскопі перед нашими зачарованими очима мандують усі країни світу. Через Полінезію, Індію, Англію ми слідуємо за героєм, який вікші повертається до життя шасливого дикуна, щоб зазнати найвищої нестями. В новелі „Юсуф“, що належить до найсильніших авантурних оповідань, героєм десь у нутрах Тунісу потрапляє до дивного, з дзеркал і каменів збудованого, лабіринту, зазнає цілу низку надзвичайних пригод, вступає в морський бій з піратами і т. і. Занятий переказ не дає розуміється, уявлення про тонкий психологізм і вишуканий стиль Едшмідових новел.

(Продовження буде.)

